

Den inre fienden och den yttre framgången

MAGNUS HENREKSON

Glenn Loury inledde sin akademiska karriär som teoretiker. Kombinationen analytisk skicklighet och originalitet i valet av forskningsfrågor gjorde att han blev den förste svarte professorn i nationalekonomi vid Harvard University. Han utvecklades så småningom till en ledande samhällsdebattör med en egen podcast och har nu också utkommit med sin självbiografi, *Late Admissions: Confessions of a Black Conservative*.

Glenn Loury föds 1948 på South Side i Chicago. Hans föräldrar skiljer sig tidigt och han växer i huvudsak upp i moderns familj med en moster som matriark. Glenn har kontakt med sin strävsamme far som under stora uppoffringar utbildat sig på kvällarna och har en halvhög tjänst på skattemyndigheten.

Redan i tonåren blir Glenn far till två barn och försörjer dem genom kvällsjobb på ett tryckeri. När han inte arbetar tar han lektioner vid ett lokalt college där hans begåvning upptäcks, vilket ger honom ett stipendium för att studera vid Northwestern University. Trots att han fortsätter att jobba heltid tar han examen vid Northwestern på utsatt tid och blir sedan antagen som doktorand i nationalekonomi vid Massachusetts Institute of Technology (MIT) och får lärare som Paul Samuelson och Bob Solow. Den senare blir dessutom hans handledare. Doktorsavhandlingen, *Essays in the Theory of the Distribution of Income*, blir klar 1976. Vid MIT träffar han också sin blivande fru, Linda Datcher Loury, sedermera professor i nationalekonomi vid Tufts University.

Karriären fortsätter sedan spikrakt uppåt. Efter tre år som *assistant professor*

vid Northwestern blir han rekryterad till University of Michigan där han befordras till ordinarie professor redan 1980. År 1982, vid 33 års ålder, blir Glenn den första svarta ordinarie professorn i nationalekonomi i Harvard Universitys historia. Efter två år flyttar han till Harvard Kennedy School of Government. Detta innebär att han går från att vara en rent teoretisk nationalekonom till att bli en mer tillämpad och bredare samhällsforskare.

Han blir särskilt känd för sina kritiska analyser av den amerikanska raspolitiken där han menar att positiv särbehandling och ekonomiska stödinsatser till den svarta befolkningen må ha varit adekvata under 1960-talets medborgarrättskamp, men att de 20 år senare motverkar sitt syfte. Han hävdar i stället att de ekonomiska stöden undergräver de svartas självhjälp och att positiv särbehandling sänker kraven på minoritetsstudenter och gör dem mindre kunniga och därmed mindre konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden. Svarta amerikaner, menar han, ska inte bedömas efter någon annan standard än den vita majoriteten.

Glenn förfäktar att det inte duger att skylla alla tillkortakommanden på rasism och vit överhöghet. De svarta måste själva förbättra sina samhällen och ta itu med skadliga kulturella tendenser som frånvarande fäder, den höga brottsligheten och våldet (varav huvuddelen drabbar andra svarta), låga förväntningar och svaga prestationer i skolan och på jobbet.

Denna korta skiss över Glens professionella gärning fram till 35-årsåldern antyder att det handlar om en karaktärsfast person som visar att det genom hårt arbete och oförvitlighet är möjligt för en svart man att nå exceptionell framgång i den tidens USA. Men detta är bara det han kallar sin *coverstory*. Under ytan finns också "den verkliga historien", vilken Glenn beskriver chockerande de-

RECENSION

Glenn C Loury: *Late Admissions: Confessions of a Black Conservative*, W. W. Norton & Company, New York, 2024, 408 sidor, ISBN 978-0-393-88134-9.

Magnus Henrekson är professor och senior forskare vid Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Han forskar främst om entreprenörskapets ekonomi. magnus.henrekson@ifn.se

Ett tack till Niclas Berggren och Mats Lundahl för synpunkter på ett utkast till denna recension.

taljerat i boken. Hela tiden kämpar han mot sin ”inre fiende” som får honom att tro att gängse moralregler bara gäller för andra.

Han överger sin första fru och deras två gemensamma barn, han får en son som han inte erkänner med en annan kvinna. Han raggar regelmässigt upp prostituerade, är porrberoende, stjälar en bil, odlar cannabis på sin veranda inför ögonen på studenter och lärare, har en affär med sin bästa väns fru, hyr ett hemligt kärleksnäste åt sin älskarinna, går på offentliga tillställningar i Boston med sin älskarinna i stället för med sin fru, blir arresterad och anklagad för att ha misshandlat älskarinnan, utvecklar ett allvarligt beroende av crackkokain. Det senare beroendet är så starkt att han röker *crack* såväl på sitt kontor på Kennedy School som på en flygplanstolett på tiotusen meters höjd.

Till slut grips han för droginnehav, vilket leder till att hans anställning på Harvard hamnar i farozonen. Efter att ha nått botten skriver han in sig på rehab, går med i AA och söker sig till kristendomen. Han får också en nystart när han lämnar Harvard för en professur på det hårt satsande Boston University. Där stannar han i 15 år och går sedan vidare till en professur på Brown University där han fortfarande är verksam, 76 år gammal. Även om flytten till Boston University 1991 och ansträngningarna att ta itu med sitt missbruk, sin egofixering och sitt förakt för gängse moralregler innebär en nystart så är problemen långt ifrån lösta. Han återfaller med jämna mellanrum i tidigare beteenden.

Glenn skildrar sina förlöpnings detaljerat. Trots alla nedrigheter och återfall står Linda kvar vid hans sida. Under hennes nästan tio år långa kamp mot cancer – Linda dog 2011 – stannar Glenn hos henne ända till slutet. När han städar ur hennes kontor finner han en liten bok fylld med anteckningar och markerade avsnitt som hon använt

för att hitta ett förhållningssätt till sin makes otaliga överträdelser. Glenn drar slutsatsen att hon tydligen gjorde om strävan att förlåta honom till ”en studie”.

Glenn uppnår sina akademiska positioner i kraft av teoretiska arbeten publicerade i professionens högst ansedda tidskrifter. Men det är hans heterodoxa ståndpunkter, ofta uppbackade av hans teoretiska resultat, som gör att han passar väl in på Kennedy School. Dessa ståndpunkter gör honom också attraktiv för nyckelpersoner i det republikanska partiet under Reagan-revolutionen på 1980-talet. Samtidigt alierar de honom från andra svarta akademiker, vilka i stort sett alla är demokrater.

När han förespråkar en konservativ politik ger hans hudfärg honom en ”täckmantel” för att kritisera vänsterns syn på ras utan att riskera att anklagas för rasism. På så sätt blir han användbar för de konservativa. Glenn inser också att hans etnicitet ökar hans värde och påskyndar hans uppgång. Under 1990-talet lämnar han dock gradvis den konservativa fåran och ansluter sig till den liberala falangen.

Ett avgörande ögonblick är när konservativa krafter, kanske stärkta av sitt växande politiska stöd, börjar skuldbelägga svarta amerikaner på ett sätt som ger intrycket att de inte är intresserade av att hitta lösningar för att förbättra sin situation. Glenn känner avsmak mot defaitismen i Richard Herrnsteins och Charles Murrays bok *The Bell Curve* från 1994 och uttrycker sitt missnöje med konservativa tidskrifter som inte vill publicera hans kritiska recension av Dinesh D’Souzas bok *The End of Racism* (1995). Det hela kulminerar i att Glenn bryter med American Enterprise Institute som han är knuten till. Utvecklingen alierar honom gradvis från det konservativa lägret och han inleder ett forskningsprogram om USA:s fängelse-system som resulterar i boken *Race, Incarceration, and American Values* (Loury 2008).

Hans inträde i den liberala fällan ger honom både inbjudningar och hyllningar. Glens integritet gör det dock svårt för honom att förbli lojal med ett visst läger, eftersom de olika lägren ofta för fram egennyttiga snarare än sakligt välgrundade argument. Så småningom återkommer vissa obekväma sanningar som han inte anser sig kunna ignorera. Även om internering av svarta amerikaner är ett stort problem frågar han sig om man inte också måste väga in den andra sidan av saken – omfattningen av och orsakerna till brottsligheten bland svarta.

Detta leder honom tillbaka till en mer konservativ grundhållning. De svarta amerikanernas hårt tillkämpade rättigheter har kanske inte skapat helt lika villkor, men de har skapat ett samhälle där ”strukturell rasism” och ”vit överhöghet” inte längre kan förklara de stora sociala problem som plågar USA:s svarta befolkning. Dessa frågor diskuterar Glenn tillsammans med John McWhorter¹ med olika gäster i podden *The Glenn Show*.

Vad är då syftet med att berätta allt detta? Varför inte bara hålla sig till *cover-storyn*? Enligt egen utsago har han valt att berätta varje snuskig detalj i sitt liv i ett uppriktigt försök att signalera till sina läsare att han är helt seriös. Jag uppfattar det som att han i kraft av brutal ärlighet och självvrannsakan försöker ta reda på hur han tänkte vid den aktuella tidpunkten, förstå sina motiv och hur han kunde vara så sårande för andra och för sig själv. Han inser att han blev offer för en överdriven självuppskattning som fick honom att känna sig som ”universums herre” och därför hade rätt att bryta mot alla regler. Vad gäller yrkeslivet inser han att han njutit så mycket av att få beröm att han sagt saker som han inte längre trodde på. Boken utgör det mest

långtgående försök jag någonsin stött på att sträva efter att ärligheten ska besegra egots inneboende önskan att berätta en finare historia.

Under läsningen tror man att han kommer att hålla sig till det sedvanliga berättelseformatet: bekännelse, syndernas förlåtelse, försoning och nåd. Den inre fienden blir dock aldrig helt besegrad. Kanske är bekännelsen en jakt på beröm. Glenn säger saker som inte är helt sanna offentligt, allt för att bli berömd och hyllad. Hur är det med denna text? Förordet och efterordet varnar uttryckligen läsaren. Är Glenn verkligen helt ärlig? Är detta den sanna historien eller är den i själva verket (också) en täckmantel? Blir man som läsare i själva verket manipulerad av vad som verkar vara brutalt självutlämnande ärlighet för att fås att acceptera andra åsikter? Glenn är t o m ärlig med att han inte helt ångrar alla sina otrohetsaffärer och det är inte helt klart när de upphörde eller om de ens gjort det.

”Jag kan inte besegra den inre fienden, inte helt och hållet”, skriver han i bokens avslutande stycke (min övers). ”Att göra det skulle vara att besegra mig själv, att förneka min sanna natur.” Han kan inte utrota den, den lever inom honom likt den cancer som dödade hans andra hustru. Och därför tvingas han avsluta med bokens sista ord: ”Spelet tar aldrig slut.”

Late Admissions är mer än en memoarbok – det är en betraktelse över livet, identiteten och utmaningarna med att vara sann mot sig själv trots samhällets förväntningar och personliga brister. Glens vilja att konfrontera sina egna brister och ofövägna sätt att ta itu med komplexa frågor gör skildringen unikt kraftfull och berörande.

Läsningen av boken får mig att fundera på om det finns någon svensk

¹ McWhorter är biträdande professor i lingvistik vid Columbia University och författare till *Woke Racism: How a New Religion Has Betrayed Black America* (McWhorter 2021).

motsvarighet till Glens liv. Jag kan inte låta bli att tänka på lundaprofessorn Bo Södersten (1931–2017). Bo föddes under små omständigheter och med ett starkt självhävelsebehov. Han var under hela sitt liv en stridbar röst i svensk offentlighet. Likt Glenn så förändrade Bo sin samhällssyn i grunden och hans privatliv var långt ifrån otadligt. Mats Lundahl skriver i sin biografi om Bo att han var ”*larger than life*” och att han ”var en person som alla älskade att berätta historier om, varav hälften är otryckbara” (Lundahl 2022, s 161; min övers). I en blurb i boken tillägger Karolina Ekholm, en av Söderstens allra sista doktorander, att ”om du är intresserad av att ta del av den halva som är tryckbar, då ska du läsa den här boken” (s xiv). Med inneboende kännedom om Bo Söderstens göranden har jag inga problem att skriva under på denna bedömning.

Vad jag kan bedöma slår Glens framfart i privatlivet Söderstens med hästlängder. Skillnaden är att allt är utskrivet in i minsta detalj. De ”otryckbara” erkännanden som Glenn gör har inte lett till hans deplattformer. Varför? Är den tiden över eller är det något i hans persona som skyddar honom?

REFERENSER

D’Souza, D (1995), *The End of Racism: Principles for a Multiracial Society*, The Free Press, New York NY.

Herrnstein, R J och C Murray (1994), *The Bell Curve: Intelligence and Class Structure in American Life*, The Free Press, New York NY.

Loury, G C (2008), *Race, Incarceration, and American Values*, MIT Press, Cambridge MA.

Lundahl, M (2022), *Bo Södersten from Left to Right: Portrait of a Political Economist*, Palgrave Macmillan, Cham.

McWorther, F (2021), *Woke Racism: How a New Religion Has Betrayed Black America*, Portfolio/Penguin, New York NY.